

Stanovisko Výboru regiónov: Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu

(2011/C 42/06)

VÝBOR REGIÓNOV

- víta skutočnosť, že zverejnením zelenej knihy „Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu“ otvorila Európska komisia celoeurópsku diskusiu o predpokladoch na zlepšenie tvorivého a inovačného prostredia v Európe s cieľom stimulovať potenciál odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, ktoré podporuje rast a zamestnanosť;
- víta skutočnosť, že na európskej úrovni sa čoraz viac uznáva úloha odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti pri podpore tvorivosti a inovácie;
- pripomína, že vo väčšine členských štátov patrí riadenie sektorov zmieňovaných v kontexte odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, najmä kultúry, výskumu, vzdelávania, cestovného ruchu a zamestnanosti, do právomoci miestnych a regionálnych orgánov;
- zdôrazňuje, že úspešná realizácia kľúčových iniciatív stratégie Európa 2020 – digitálnej agendy a ďalších iniciatív – si vyžaduje ambiciózny inovátny prístup a v tejto súvislosti je hlavnou úlohou odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti prinášať multidisciplinárne a multikultúrne riešenia. Európa preto potrebuje na miestnej a regionálnej úrovni otvorene a priekopnícky zmýšľajúcich ľudí, ktorí dokážu vytvárať inovačné postupy v sociálnej oblasti, ako aj globálne obchodné aktivity, ktoré títo aktéri pomôžu naštartovať.

Spravodajkyňa:	Ursula Männle (DE/EES), poslankyňa Bavorského krajinárskeho snemu
Referenčný dokument:	Zelená kniha – Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu KOM(2010) 183 v konečnom znení

I. ÚVOD

VÝBOR REGIÓNOV

1. konštatuje, že v celej Európskej únii nesú miestne a regionálne orgány veľkú zodpovednosť v rámci uplatňovania politických opatrení v oblasti kultúry;

2. pripomína, že miestne a regionálne orgány zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore kultúry a starostlivosti o ňu, predovšetkým pri zachovávaní kultúrneho dedičstva a ako podporovatelia umeleckej inovácie ⁽¹⁾;

3. zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány majú vzhľadom na svoju blízkosť k občanom strategicky najlepšiu pozíciu na to, aby sa mohli venovať rôznym kultúram a kultúrnym činnostiam v rámci EÚ a účinne mobilizovať miestne a regionálne komunity pri podpore lepšieho dialógu medzi kultúrami ⁽²⁾;

4. konštatuje, že miestne a regionálne orgány sú tiež schopné účinne mobilizovať občanov, aby sa zapojili do tvorivej činnosti ⁽³⁾ a inovačných postupov;

5. pripomína, že odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti výrazne prispieva k miestnemu a regionálnemu rozvoju a rozvoju miest, pretože zvyšuje atraktivnosť európskych miest a regiónov, rozvíja udržateľný cestovný ruch a vytvára nové pracovné príležitosti. Toto odvetvie má zásadný význam pre konkurencieschopné a inováčne trhové hospodárstvo v Európe ⁽⁴⁾;

6. berie na vedomie, že podľa štúdie o ekonomike kultúry v Európe, ktorú pre Európsku komisiu vypracovala v roku 2006 spoločnosť KEA European Affairs, je odvetvie kultúry samo osebe veľmi dynamické, pokiaľ ide o hospodársku aktivitu a vytváranie pracovných miest v rámci EÚ. V roku 2004 bolo v tomto odvetví zamestnaných okolo 5,8 milióna pracovníkov, čo predstavuje 3,1 % z celkového počtu zamestnaných v EÚ-25. V roku 2003 kultúrny sektor prispel približne 2,6 % do HDP EÚ, pričom jeho rast bol v rokoch 1999 – 2003 podstatne vyšší ako rast hospodárstva vo všeobecnosti ⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ CdR 172/2007 fin.

⁽²⁾ CdR 44/2006 fin.

⁽³⁾ CdR 11/2006 fin.

⁽⁴⁾ Závery Rady o prínose kultúry pre miestny a regionálny rozvoj, 10. mája 2010.

⁽⁵⁾ *Study on the Economy of Culture in Europe* (Štúdia o ekonomike kultúry v Európe), ktorú pre Európsku komisiu vypracovala v roku 2006 spoločnosť KEA European Affairs.

7. taktiež berie na vedomie, že Európska komisia sa v zelenej knihe zmiňuje o digitálnej revolúcii ako o príležitosti pre odvetvie kultúry a tvorivosti na väčší rast. Odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti čelí rýchle sa meniacemu prostrediu, v ktorom majú (globálne) digitálne informačné a komunikačné technológie (IKT) výrazný dosah na všetky sektory, ktoré sú súčasťou hodnotového reťazca;

8. konštatuje, že ak sa využije plný potenciál IKT so zreteľom na záujmy konečných užívateľov, poskytovateľov kultúrneho obsahu, ako aj poskytovateľov IKT a ak sa zmodernizujú tradičné výrobné a distribučné vzory, dosiahne sa potenciálne širšie publikum a rozsiahlejšie trhy pre tvorcov a rozmanitejšia kultúrna ponuka pre občanov;

9. víta, že Komisia v tomto kontexte vypracuje tri hlavné politické rámce, ktoré budú mať významný vplyv na rámcové podmienky pre odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti v digitálnom prostredí a ktoré vychádzajú z predchádzajúcich konzultácií. Ide o:

— Digitálnu agendu pre Európu, ktorá je jednou zo siedmich kľúčových iniciatív stratégie Európa 2020,

— kľúčovú iniciatívu Inovácia v Únii, v rámci ktorej sa zavedú osobitné opatrenia na posilnenie úlohy odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti ako katalyzátora inovácie a štrukturálnej zmeny,

— stratégiu v oblasti práv duševného vlastníctva, ktorá bude jednoznačne zameraná na používanie a správu práv, vyváženosť medzi potrebnou ochranou a udržateľnosťou tvorby a potrebu vytvárať nové služby a modely podnikania.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV

10. víta skutočnosť, že zverejnením zelenej knihy „Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu“ otvorila Európska komisia celoeurópsku diskusiu o predpokladoch na zlepšenie tvorivého a inovačného prostredia v Európe s cieľom stimulovať potenciál odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, ktoré podporuje rast a zamestnanosť;

11. víta skutočnosť, že kultúra sa v celej zelenej knihe považuje za nástroj miestneho a regionálneho rozvoja;

12. víta skutočnosť, že na európskej úrovni sa čoraz viac uznáva úloha odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti pri podpore tvorivosti a inovácie;
13. zastáva názor, že politika podpory inovácií môže na európskej, národnej, miestnej i regionálnej úrovni vytvárať väzby s odvetvím kultúrnej a tvorivej činnosti;
14. víta zámer Európskej komisie zohľadniť potreby odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti v jej hlavných iniciatívach, a to v plnom súlade s článkom 167 Zmluvy o fungovaní Európskej únie;
15. pripomína, že vo väčšine členských štátov patrí riadenie sektorov zmieňovaných v kontexte odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, najmä kultúry, výskumu, vzdelávania, cestovného ruchu a zamestnanosti, do právomoci miestnych a regionálnych orgánov;
16. zdôrazňuje, že odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti je veľmi dôležité nielen pre rozvoj, zamestnanosť a konkurencioschopnosť, ale môže prispieť aj k presadzovaniu miestnej a regionálnej kultúrnej identity a rozmanitosti;
17. poukazuje na to, že miestne orgány zohrávajú významnú úlohu, pokiaľ ide o infraštruktúru (priestory na skúšanie, na predstavenia a výrobné priestory), stratégiu a plánovanie (stratégie v oblasti kultúry, iniciatívy na rozvoj odvetvia) a vytváranie kontaktných sietí. Miestne orgány tiež finančne podporujú priestory na umeleckú činnosť a kultúrne podujatia a značne investujú do mladých, tvorivých talentov;
18. upozorňuje na význam rozmanitosti a viacjazyčnosti ako osobitných európskych čŕt, ktoré podporujú tvorivosť;
19. požaduje, aby sa v rámci odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti venovala dostatočná pozornosť znevýhodneným skupinám;
20. predpokladá, že vytvorenie rámca, ktorý by v krajinách Európskej únie podnecoval rozvoj odvetví tvorivej činnosti, bude na európskej úrovni nesmierne prínosné a možno povedie aj k spusteniu prípravy programov a iniciatív zo strany členských štátov Únie, regiónov a miest, ktoré podporia spoluprácu medzi hlavnými aktérmi;
21. zdôrazňuje význam posilnenia miestnej a regionálnej úrovne v záujme rozvoja odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti v Európe, a preto odporúča Komisii, aby v súlade so zásadou subsidiarity zapojila miestne a regionálne orgány do činností nadväzujúcich na zelenú knihu;
22. potvrdzuje, že je potrebné zvýšiť európske investície do nových inteligentných, udržateľných a tvorivých zdrojov;
23. domnieva sa, že malým a stredným podnikom treba poskytnúť osobitnú podporu na všetkých úrovniach verejnej správy, pretože majú vhodné predpoklady na zachytenie nových talentov a posilnenie rozvoja odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti v Európe;
24. pripomína, že miestne a regionálne orgány v rámci svojich rozvojových stratégií úspešne začlenili odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti do mnohých oblastí, čo prispelo k posilneniu miestnych ekonomík. Predovšetkým je na úrovni územných samospráv možné vytvoriť siete a databázy mladých umelcov, propagovať vzdelávanie mladých ľudí v kultúrno-umeleckej oblasti, podporovať profesionalizáciu mladých umelcov, nabádať k multimediálnemu a multikultúrnemu experimentovaniu, poskytovať verejné priestory a priestranstvá na produkcie mladých umelcov, podnecovať umelecké a kultúrne využitie mladého publika, podporovať združovanie mládeže v kultúrno-umeleckej oblasti, presadzovať inováciu v oblasti tradícií a miestnych remesiel.
25. Z tohto dôvodu odporúča vytvoriť podmienky na prenos osvedčených postupov, podporu poznatkov a vytváranie sietí na šírenie skúseností s možnosťami využitia potenciálu tohto odvetvia. Vzhľadom na prínos odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti navyše odporúča, aby bolo toto odvetvie zohľadnené v rámci všeobecných zásad politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ;
26. odporúča ako konštruktívny spôsob interakcie medzi orgánmi na miestnej a vnútroštátnej úrovni uzatvárať dohody zamerané na výsledky, pričom sa jednotlivé úrovne riadenia zaviazujú k činnosti smerujúcej k ich dosiahnutiu, aby sa uľahčil rozvoj odvetvia kultúry a tvorivej činnosti na miestnej úrovni;
27. konštatuje, že tvorivosť má svoje korene na miestnej úrovni; odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti preto potrebuje, aby sa rozvíjalo vytváranie miestnych sietí, zoskupení, podnikateľských inkubátorov a partnerstiev medzi umeleckými, priemyselnými školami a univerzitami a podnikmi;
28. vyzýva vzdelávacie inštitúcie špecializujúce sa na umenie a dizajn, ako aj univerzity, aby úzko spolupracovali s ostatnými sektormi, s cieľom vytvárať nové partnerstvá a ďalšie štruktúrne a operatívne formy spolupráce, na základe ktorých sa budú môcť vyvíjať úplne nové priekopnícke európske produkty a služby predurčené na celosvetový komerčný úspech. Kľúčovým faktorom úspechu je v mnohých prípadoch otvorené zmýšľanie mladých ľudí, ktorí nie sú zaťažení žiadnymi predpojatými predstavami;
29. konštatuje, že kultúrne aktivity možno využiť aj na podporu sociálnej súdržnosti, pretože rozvíjajú porozumenie medzi kultúrami a budujú silné pozitívne vzťahy medzi ľuďmi z rôzneho pracovného a školského prostredia, čím posilňujú potenciál odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti;
30. pripomína, že kultúrna rozmanitosť Európy je výraznou hospodárskou a komparatívnou výhodou. Odporúča, aby sa investície do kultúrnych aktivít využívali na podporu kultúrnej rozmanitosti Európy a dialógu medzi kultúrami s cieľom podporiť kultúrnu a sociálnu integráciu;

31. pripomína, že úspešné využívanie potenciálu odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti je možné len za predpokladu, že Európska únia sústreďí svoje úsilie v oblasti kultúry na spoločenský význam nemateriálnych kultúrnych hodnôt. Preto zdôrazňuje, že predpokladom na sprístupnenie spoločenských zdrojov tvorivosti a rozkvet hospodárstva v kultúre je podpora osvetvy a spolupráce v oblasti kultúry; Kultúra existuje aj bez podnikateľských subjektov zameraných na kultúru, avšak tieto subjekty nemôžu existovať bez kultúry ⁽⁶⁾;

32. očakáva, že ťažkosti a/alebo prekážky, ktoré sa objavia pri rozvoji odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, sa zaznamenajú a budú sa riešiť na príslušnej úrovni správy;

33. odporúča Komisii, aby vyhodnotila relevantnosť štrukturálnych fondov, ako aj súčasných a budúcich programov v oblasti kultúry, audiovizuálnych médií, mládeže a vzdelávania z hľadiska ich potenciálu na podporu odvetví tvorivej činnosti;

34. osobitne zdôrazňuje, že Európska únia by mohla podporovať a podnecovať mobilitu mladých umelcov v Európe, vytváranie medzinárodných umeleckých sietí a kruhov, organizovanie výmen a tvorivých pobytov mladých umelcov na úrovni Spoločenstva a tretích krajín;

35. žiada Komisiu, aby v rámci činností nadväzujúcich na zelenú knihu zohľadnila finančné a administratívne potreby miestnych a regionálnych orgánov;

36. poukazuje na to, že sa musia vypracovať spoločné ukazovatele, kódy a definície, aby bol vplyv odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti na zamestnanosť a trh merateľný.

III. ZÁVER

VÝBOR REGIÓNOV

37. pripomína, že odvetvie kultúrnej a tvorivej činnosti môže v Európe zohrávať dôležitú úlohu pri dosahovaní hospodárskych a spoločenských cieľov na miestnej a regionálnej úrovni;

38. zdôrazňuje kľúčovú úlohu odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti ako súčasť kultúrnej agendy, ktorá spočíva v tom, že podporuje miestne komunity a hospodárstva pri dosahovaní výsledkov v rámci širokej škály rôznych oblastí politiky od hospodárskeho rozvoja, vzdelávania, celoživotného vzdelávania, bezpečnosti spoločnosti až po programy v oblasti trestného súdnictva;

39. zastáva názor, že do definície odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti by sa mal zahrnúť cestovný ruch, resp. hotelierske a reštauračné služby;

40. zdôrazňuje, že v pokrízovom hospodárstve môže kultúra zohrávať dôležitú úlohu pri plnení cieľov sociálnej politiky tvorivým spôsobom, ktorým je podpora inovácií v záujme dosiahnutia výsledkov v sociálnej oblasti. Kultúra a umenie môžu vyvolať zmeny správania a vytvoriť nové spoločenské vzťahy, ktoré ľudí s takýmito schopnosťami motivujú k tvorivosti;

41. konštatuje, že v dôsledku toho má prínos kultúry, najmä odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti, zásadný význam pri uplatňovaní stratégie Európa 2020 ⁽⁷⁾;

42. zdôrazňuje, že úspešná realizácia kľúčových iniciatív stratégie Európa 2020 – digitálnej agendy a ďalších iniciatív – si vyžaduje ambiciózne inovatívny prístup a v tejto súvislosti je hlavnou úlohou odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti prinášať multidisciplinárne a multikultúrne riešenia. Európa preto potrebuje na miestnej a regionálnej úrovni otvorene a priekopnícky zmýšľajúcich ľudí, ktorí dokážu vytvárať inovačné postupy v sociálnej oblasti, ako aj globálne obchodné aktivity, ktoré títo aktéri pomôžu naštartovať.

V Bruseli 1. decembra 2010

Predsedníčka
Výboru regiónov
Mercedes BRESSO

⁽⁶⁾ CdR 172/2007 fin.

⁽⁷⁾ CdR 172/2007 fin.